

บันทึก

เรื่อง ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงเรือไทย

และความสิ้นไปของการจดทะเบียนเรือไทย

(กรณีตามมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ สร.๐๒๐๓/๙๐๕ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๙ แจ้งว่า กระทรวงคมนาคมขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการสิ้นไปของการจดทะเบียนเรือไทย โดยมีข้อเท็จจริงว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยฟามเมอร์ เป็นเจ้าของเรือเดินลำน้ำที่มีใช้เรือกลขนาด ๑๒๗.๕๕ ตันกรอสส์ และ ๙๗.๓๓ ตันกรอสส์ รวม ๒ ลำ เรือทั้งสองลำดังกล่าวได้รับใบอนุญาตใช้เรือตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยในประเภทเรือลำน้ำที่มีใช้เรือกล และได้จดทะเบียนเป็นเรือไทยตามมาตรา ๘ ข้อ ๓ แห่งพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ ต่อมาเจ้าของเรือได้ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชนิดเรือเพื่อนำไปใช้เป็นเรือลำเลียงเดินทะเล ซึ่งเข้าลักษณะของเรือเดินทะเลที่มีใช้เรือกลตามมาตรา ๘ ข้อ ๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ เจ้าพนักงานตรวจเรือของกรมเจ้าท่าได้ทำการตรวจเรือและจะออกใบอนุญาตให้ใหม่ แต่มีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงประเภทเรือเจ้าของต้องจดทะเบียนเรือไทยใหม่และต้องเสียค่าธรรมเนียมในฐานะที่เป็นเรือที่จดทะเบียนเรือไทยใหม่ แต่เจ้าของเรือโต้แย้งว่ากรณีนี้เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงตัวเรือสภาพของเรือไทยที่จดทะเบียนไว้เดิมยังไม่สิ้นไป จึงจะบังคับให้จดทะเบียนเรือไทยใหม่ไม่ได้ เจ้าพนักงานต้องออกทะเบียนใหม่ให้ตามมาตรา ๔๓ และเก็บค่าธรรมเนียมเสมือนหนึ่งเป็นใบแทนทะเบียนเรือ กระทรวงคมนาคมจึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมาย ๒ ประการ คือ

๑. ในกรณีการเปลี่ยนแปลงรายการตัวเรือของห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยฟามเมอร์ นั้น จะออกใบทะเบียนเรือไทยให้ในลักษณะใด ถ้าออกใบทะเบียนเรือไทยให้ใหม่โดยไม่ถือว่าเป็นใบแทน จะเก็บค่าธรรมเนียมเท่าใด

๒. ในกรณีที่ได้จดทะเบียนเป็นเรือไทยแล้ว ต่อมาเจ้าของเรือได้ยื่นเรื่องราขอเปลี่ยนแปลงการใช้เรือหรือโอนให้ทางราชการ อันเป็นผลให้กลายเป็นเรือที่ไม่ต้องจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ เช่นนี้ ทะเบียนเรือไทยเดิมจะสิ้นไปโดยปริยาย หรือจะต้องสั่งถอนทะเบียนเรือไทยด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นแล้วเห็นว่า การที่มาตรา ๘^๑ แห่งพระราชบัญญัติเรือ

^๑ มาตรา ๘ เรือดังกล่าวต่อไปนี้ เมื่อได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้ถือว่า

ไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ ได้แยกประเภทเรือไว้หลายประเภทก็เพื่อกำหนดขนาดของเรือแต่ละประเภทที่จะต้องจดทะเบียนเท่านั้น กล่าวคือ ถ้าเป็นเรือกล จำนวนตันกรอสส์ก็จะน้อยกว่าเรือที่มีใช้เรือกล และเรือที่มีใช้เรือกลนั้น ถ้าเป็นเรือทะเล จำนวนตันกรอสส์ก็จะน้อยกว่าเรือลำน้ำเป็นต้น แต่ในการจดทะเบียนนั้นคงจดทะเบียนในฐานะเป็นเรือไทยเหมือนกันและเสียค่าธรรมเนียมในอัตราเดียวกัน โดยจะเห็นได้ว่าตามบัญชีค่าธรรมเนียมอัตราชั้นสูงท้ายพระราชบัญญัติฯ นั้นมิได้แยกเรือออกเป็นประเภทต่างๆ แต่อย่างใด คงกำหนดอัตราชั้นสูงสำหรับเรือขนาดต่างๆ กันเท่านั้น และเมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา ๔๐^๒ ด้วยแล้วจะเห็นว่า เรือซึ่งเคยเป็นประเภทหนึ่งนั้นอาจเปลี่ยนแปลงทั้งตัวเรือและสิ่งอื่น ๆ จนกลายเป็นเรืออีกประเภทหนึ่งได้ หรือกลายเป็นเรือที่ไม่อยู่ในข่ายที่จะต้องจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ เลยก็ได้ โดยไม่มีกฎหมายใดห้ามกระทำเช่นนั้น มาตรา ๔๐ ดังกล่าวคงบัญญัติแต่เพียงว่า เมื่อใดที่มีการเปลี่ยนแปลงตัวเรือหรือส่วนอื่นของเรือให้ผิดไปจากที่ปรากฏอยู่ในใบทะเบียน ให้ผู้ควบคุมเรือแจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียนเรือเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตดังเช่นที่ต้องขออนุญาตในกรณีอื่น เช่น กรณีขออนุญาตเปลี่ยนชื่อเรือเป็นต้น และเมื่อนายทะเบียนเรือประจำเมืองทำขึ้นทะเบียนของเรือได้รับรายงานการเปลี่ยนแปลงแล้ว มาตรา ๔๓^๓ บัญญัติให้นายทะเบียนเรือจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงและออกใบทะเบียนให้ใหม่ เมื่อบทบัญญัติของกฎหมายเป็นดังกล่าว การที่นายทะเบียนเรือจะออกใบทะเบียนให้แก่เรือของห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยฟามเมอร์ จึงเป็นการออกใบทะเบียนให้ใหม่ตามมาตรา ๔๓

เป็นเรือสยาม

สำหรับการค้าในน่านน้ำสยาม

๑. เรือกล ขนาดตั้งแต่สิบตันกรอสส์ขึ้นไป
๒. เรือทะเลที่มีใช้เรือกล ขนาดตั้งแต่ยี่สิบตันกรอสส์ขึ้นไป
๓. เรือลำน้ำที่มีใช้เรือกล ขนาดตั้งแต่ห้าสิบตันกรอสส์ขึ้นไป

สำหรับการประมง

๑. เรือกลทุกขนาด
๒. เรือที่มีใช้เรือกล ขนาดตั้งแต่หกตันกรอสส์ขึ้นไป

^๒ มาตรา ๔๐ เรือสยามที่ได้จดทะเบียนแล้ว เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวเรือหรือส่วนอื่นของเรือให้ผิดไปจากรายการซึ่งปรากฏอยู่ในใบทะเบียน ผู้ควบคุมเรือต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นต่อนายทะเบียนเรือหรือเจ้าพนักงานกงสุลสยามประจำเมืองท่าที่มีการเปลี่ยนแปลงเช่นนั้นโดยด่วน ถ้าที่เมืองท่านั้นไม่มีเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้วต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงที่เมืองท่าแรกถึงซึ่งมีเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว

^๓ มาตรา ๔๓ เมื่อได้รับรายงานการเปลี่ยนแปลงและเอกสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงแล้วให้นายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือสั่งให้จดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนั้นไว้ และออกใบทะเบียนให้ใหม่

ถ้าเรือนั้นไม่อยู่ที่เมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือให้นายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือส่งใบทะเบียนใหม่ไปให้นายทะเบียนเรือ หรือเจ้าพนักงานกงสุลสยามที่ได้รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นแล้วแต่กรณี

เมื่อได้รับใบทะเบียนใหม่แล้ว ให้ผู้ควบคุมเรือคืนใบทะเบียนเดิมซึ่งต้องส่งไปให้นายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือเพื่อจัดการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สำหรับการเก็บค่าธรรมเนียมในการออกใบทะเบียนให้ใหม่ จะเก็บได้เพียงใดหรือไม่นั้น ย่อมจะต้องดูว่าบัญชีค่าธรรมเนียมอัตราชั้นสูงท้ายพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดให้เก็บได้หรือไม่เพียงใด ซึ่งเมื่อได้พิจารณาบัญชีค่าธรรมเนียมดังกล่าวแล้วไม่ปรากฏว่าได้มีการกำหนดให้เก็บค่าธรรมเนียมสำหรับกรณีออกใบทะเบียนให้ใหม่ดังกล่าวแต่ประการใด และเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับมาตรา ๔๕^๔ ซึ่งบัญญัติให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมใหม่แล้วจะเห็นว่าในกรณีการออกใบทะเบียนให้ใหม่ตามมาตรา ๔๓ กฎหมายไม่ประสงค์จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมแต่ประการใด เพราะในกรณีที่กฎหมายประสงค์เช่นนั้นกฎหมายจะบัญญัติไว้ชัดแจ้งดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕ ดังนั้นในกรณีตามปัญหาประการแรกนั้นกรมเจ้าท่าจึงไม่อาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้

สำหรับปัญหาประการที่สองนั้นเห็นว่า เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้เรือหรือโอนเรือให้แก่ทางราชการ อันทำให้เรือนั้นไม่อยู่ในข่ายที่จะต้องจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ แล้ว ใบทะเบียนเรือที่เจ้าพนักงานออกให้สำหรับใช้ประจำเรือนั้นย่อมสิ้นไปโดยปริยายโดยไม่ต้องมีการส่งถอนอีก เพราะวัตถุนั้นเป็นเหตุให้ต้องมีการจดทะเบียนเรือได้สิ้นไปแล้ว ซึ่งในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่อาจบันทึกข้อความลงไว้ในสมุดทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานได้ทำนองเดียวกันกรณีตามมาตรา ๒๒ ส่วนในกรณีที่ภายหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงเรือลำนั้นอีก จนกลายเป็นเรือที่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย เจ้าของเรือก็ย่อมมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องนำเรือมาจดทะเบียนใหม่

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙

^๔ มาตรา ๔๕ การจดทะเบียนเป็นเรือสยามได้สิ้นไปด้วยเหตุสูญหายถูกเพลิงเผาผลาญ อับปาง ทำลาย หรือถูกละทิ้ง จะขอจดทะเบียนใหม่เป็นเรือสยามได้ก็แต่โดยปฏิบัติตามความในมาตรา ๑๒ เท่านั้น และในกรณีเช่นว่านี้ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนใหม่

ค่าธรรมเนียมในการตรวจเรือตามมาตรา ๓ ให้เรียกเก็บเต็มอัตราหรือเพียงบางส่วน แล้วแต่พฤติการณ์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง